

AWANS ZAWODOWY

Z dniem podjęcia pracy w szkole nauczyciel z mocy prawa uzyskuje **stopień nauczyciela stażysty i obligatoryjnie** rozpoczyna 9-miesięczny staż na **stopień nauczyciela kontraktowego**. Jeżeli uzyska pozytywną ocenę dorobku zawodowego za okres stażu oraz akceptację komisji po rozmowie kwalifikacyjnej, dyrektor szkoły nadaje mu stopień nauczyciela kontraktowego (**po roku pracy w szkole**).

Po przepracowaniu kolejnych 2 lat w szkole jako **nauczyciel kontraktowy może** rozpocząć staż w wymiarze 2 lata i 9 miesięcy na **stopień nauczyciela mianowanego**. Jeżeli uzyska pozytywną ocenę dorobku zawodowego za okres stażu oraz zda egzamin przed komisją egzaminacyjną, organ prowadzący szkołę nadaje mu stopień nauczyciela mianowanego (**po 6 latach pracy w szkole**).

Po przepracowaniu kolejnego roku w szkole jako **nauczyciel mianowany może** rozpocząć staż w wymiarze 2 lata i 9 miesięcy na **stopień nauczyciela dyplomowanego**. Jeżeli uzyska pozytywną ocenę dorobku zawodowego za okres stażu oraz akceptację komisji kwalifikacyjnej po dokonaniu analizy dorobku zawodowego i rozmowie, organ sprawujący nadzór pedagogiczny nadaje mu stopień nauczyciela dyplomowanego (**po 10 latach pracy w szkole**).

Nauczyciel samodzielnie decyduje o tym, czy i kiedy rozpocznie staż na stopień nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego, ponieważ ubieganie się o te stopnie nie jest obligatoryjne. Należy jednak zauważyć, że zarówno system wynagradzania, jak i zasady zatrudniania przewidują odpowiednie bodźce zachęcające nauczycieli do podejmowania wysiłków w celu uzyskania tych stopni. Po pierwsze, uzyskaniu kolejnego stopnia awansu towarzyszy znaczny wzrost wynagrodzenia, po drugie, po uzyskaniu stopnia nauczyciela mianowanego możliwa jest stabilizacja zawodowa gwarantowana trwałością stosunku pracy (zatrudnienie na podstawie mianowania).

Dopiero dla nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych dostępne są także niektóre stanowiska i funkcje w systemie oświaty (stanowisko dyrektora szkoły, wizytatora, doradcy metodycznego, eksperta ds. awansu zawodowego).

Zasady ubiegania się o kolejne stopnie awansu

Postępowanie w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego jest dwuinstancyjnym postępowaniem administracyjnym, kończącym się wydaniem decyzji administracyjnej o nadaniu stopnia awansu zawodowego lub odmowie nadania takiego stopnia. Postępowanie to jest wieloetapowe i obejmuje odbycie stażu zakończonego pozytywną oceną dorobku zawodowego nauczyciela oraz odpowiednio postępowanie kwalifikacyjne lub egzaminacyjne, przeprowadzane przez komisję powołaną przez organ uprawniony do nadania danego stopnia awansu zawodowego.

W procedurze obowiązującej przy ubieganiu się o kolejny stopień awansu wyróżnia się zatem dwa etapy: etap szkolny, obejmujący staż realizowany w miejscu zatrudnienia i kończący się oceną dorobku zawodowego, oraz etap zewnętrzny, realizowany przez organ uprawniony do nadania danego stopnia awansu zawodowego.

Etap I — szkolny: staż

Warunkiem odbywania stażu jest zatrudnienie nauczyciela zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami w wymiarze co najmniej połowy tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć w jednej lub łącznie w kilku szkołach. Nauczyciel musi posiadać kwalifikacje do nauczania wszystkich przedmiotów (prowadzenia wszystkich zajęć), które realizuje w ramach swego pensum. W wyroku z dnia 16 marca 2001 r. sygn. akt II SA 119/01 Naczelny Sąd Administracyjny orzekł, że w przypadku, gdy nauczyciel ubiega się o staż zawodowy w celu uzyskania wyższego stopnia awansu, a nie spełnia wymagań w zakresie kwalifikacji zawodowych, należy podjąć decyzję o odmowie nadania mu tego stopnia.

Staż rozpoczyna się na wniosek nauczyciela skierowany do dyrektora szkoły (tylko nauczyciel stażysta nie składa takiego wniosku). **Przepisy prawa nie przewidują podejmowania przez jakiegokolwiek organ (w tym dyrektora szkoły) decyzji o dopuszczeniu do rozpoczęcia stażu albo decyzji odmawiającej takiego dopuszczenia.** W okresie stażu nauczyciel realizuje własny **plan rozwoju zawodowego**, uwzględniający specyfikę typu i rodzaju szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony. Plan ten podlega zatwierdzeniu przez dyrektora szkoły. W realizacji planu

rozwoju zawodowego nauczycielowi stażysta i nauczycielowi kontraktowemu pomaga opiekun stażu przydzielony przez dyrektora szkoły. Po zakończeniu stażu nauczyciel składa dyrektorowi szkoły **sprawozdanie z realizacji planu rozwoju zawodowego**, a dyrektor dokonuje **oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu**, zasięgając przy tym **opinii rady rodziców**.

W szczególnym przypadku nauczyciel może realizować staż w kilku szkołach: sytuacja taka dotyczy nauczyciela, który jest zatrudniony w kilku szkołach, jednak w żadnej nie ma wymiaru zajęć wynoszącego co najmniej połowę tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć, natomiast łącznie we wszystkich szkołach wymiar jego zajęć wynosi co najmniej połowę tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć. Taki nauczyciel winien zwrócić się do organu sprawującego nadzór pedagogiczny, aby wyznaczył dyrektora szkoły, który będzie wykonywał czynności związane z odbywaniem przez nauczyciela stażu (m.in. przydziela opiekuna stażu, dokonuje oceny dorobku zawodowego), a także wskaże nauczycielowi właściwego dyrektora szkoły lub właściwy organ do złożenia wniosku o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego lub egzaminacyjnego.

W poniższej tabeli zestawiono zajęcia realizowane w czasie stażu przez nauczycieli ubiegających się o kolejne stopnie awansu zawodowego:

STOPIEŃ	Nauczyciel stażysta	Nauczyciel kontraktowy	Nauczyciel mianowany
ZADANIA UJĘTE W PLANIE ROZWOJU ZAWODOWEGO I REALIZOWANE W TRAKCIE STAŻU (uwzględniają specyfikę typu i rodzaju szkoły, w której nauczyciel odbywa staż)	— poznawanie organizacji, zadań i zasad funkcjonowania szkoły (sposobu prowadzenia obowiązującej w szkole dokumentacji oraz przepisów dotyczących pracy szkoły, a także bezpieczeństwa i higieny nauki i pracy) — poznawanie metod i sposobów pracy innych nauczycieli przez	— uczestniczenie w pracach organów szkoły związanych z realizacją zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych lub innych wynikających ze statutu oraz potrzeb szkoły i środowiska lokalnego — pogłębianie wiedzy i umiejętności zawodowych —	— podejmowanie działań mających na celu doskonalenie warsztatu i metod pracy, w tym doskonalenie umiejętności stosowania technologii informacyjnej i komunikacyjnej — realizowanie zadań służących podniesieniu jakości pracy szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony

obserwację prowadzonych przez nich zajęć) — prowadzenie zajęć w obecności innych nauczycieli — omawianie prowadzonych lub obserwowanych zajęć — uczestniczenie w formach wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego nauczycieli	samodzielnie lub przez udział w różnych formach kształcenia ustawicznego — poznawanie przepisów dotyczących systemu oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich, w zakresie funkcjonowania szkoły	— pogłębianie wiedzy i umiejętności służących własnemu rozwojowi oraz podniesieniu jakości pracy szkoły — samodzielnie lub przez udział w różnych formach kształcenia ustawicznego
---	--	--

Przy opracowaniu oraz realizacji planu rozwoju zawodowego nauczycielowi stażysta i nauczycielowi kontraktowemu pomaga **opiekun stażu**, przydzielony przez dyrektora szkoły spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych:

— opiekun stażu nie musi nauczać tego samego przedmiotu lub prowadzić tego samego rodzaju zajęć,

— w szczególnych przypadkach opiekun stażu może być zatrudniony w innej szkole.

Nauczyciel mianowany opracowuje i realizuje swój plan rozwoju zawodowego samodzielnie.

Etap II — zewnętrzny: postępowanie administracyjne

Postępowanie rozpoczynane na wniosek nauczyciela skierowany do organu uprawnionego do nadania danego stopnia awansu. W toku tego postępowania dokonywana jest **ocena spełniania przez nauczyciela wymagań niezbędnych do uzyskania danego stopnia**, określonych przepisami rozporządzenia; oceny tej dokonuje odpowiednio komisja kwalifikacyjna lub egzaminacyjna, której skład określa ustawa — Karta Nauczyciela (poczynając od awansu na stopień nauczyciela mianowanego w skład komisji wchodzi eksperci ds. awansu zawodowego).

Warunkiem złożenia wniosku o wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie nadania kolejnego stopnia awansu

(przystąpienie do etapu II) jest uzyskanie pozytywnej oceny dorobku zawodowego za okres stażu (na zakończenie etapu I).

Wnioski o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela kontraktowego oraz postępowania egzaminacyjnego na stopień nauczyciela mianowanego należy złożyć w tym samym roku kalendarzowym, w którym została ustalona ocena dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu.

Wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela dyplomowanego można złożyć w ciągu 3 lat od dnia ustalenia oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu.

Ocena spełniania przez nauczyciela wymagań niezbędnych do uzyskania danego stopnia awansu zawodowego

Wymagania niezbędne do uzyskania poszczególnych stopni awansu zawodowego określają przepisy rozporządzenia wydanego przez ministra edukacji na podstawie upoważnienia ustawowego. **Ocena spełniania tych wymagań przez nauczyciela dokonywana jest zespołowo przez komisję kwalifikacyjną lub egzaminacyjną.** Podstawą oceny jest przedłożona przez nauczyciela dokumentacja dotycząca stażu, odpowiedzi na pytania członków komisji w czasie rozmowy (rozmowy kwalifikacyjnej lub egzaminu), a w przypadku nauczyciela mianowanego także opisy i analizy dotyczące spełniania wymagań na stopień nauczyciela dyplomowanego. Komisję powołuje organ uprawniony do nadania danego stopnia awansu, a jej skład określają przepisy ustawy — Karta Nauczyciela. **Komisje nie są organami administracji publicznej, a podejmowane przez nie rozstrzygnięcia w sprawie udzielenia (bądź nieudzielenia) akceptacji lub zdania (bądź niezdania) egzaminu nie są decyzjami administracyjnymi (postanowieniami) w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego i nie przysługuje od nich odwołanie.** W przypadku nieuzyskania akceptacji (niezdania egzaminu) **nauczyciel może ponownie złożyć wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego lub egzaminacyjnego po odbyciu dodatkowego stażu.**

Komisję kwalifikacyjną dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego powołuje dyrektor szkoły.

W skład komisji wchodzi:

- 1) dyrektor (wicedyrektor), jako jej przewodniczący;
- 2) przewodniczący zespołu przedmiotowego (wychowawczego), a jeżeli zespół taki nie został w tej szkole powołany — nauczyciel mianowany lub dyplomowany zatrudniony w szkole, a w przypadku przedszkola, szkoły lub placówki, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt. 2, w których nie są zatrudnieni nauczyciele mianowani lub dyplomowani — nauczyciel kontraktowy;
- 3) opiekun stażu.

Komisję egzaminacyjną dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela mianowanego powołuje organ prowadzący szkołę.

W skład komisji wchodzi:

- 1) przedstawiciel organu prowadzącego szkołę, jako jej przewodniczący;
- 2) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) dyrektor szkoły;
- 4) dwaj eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Komisję kwalifikacyjną dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego powołuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

W skład komisji wchodzi:

- 1) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny, jako jej przewodniczący,
- 2) dyrektor szkoły, (gdy o awans ubiega się dyrektor szkoły wówczas w komisji zasiada przedstawiciel organu prowadzącego szkołę);
- 3) trzech ekspertów z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

W pracach komisji kwalifikacyjnej lub egzaminacyjnej może brać również udział w charakterze obserwatora przedstawiciel organu prowadzącego szkołę i organu sprawującego nadzór pedagogiczny, o ile nie wchodzi w jej skład. Na wniosek nauczyciela w skład komisji kwalifikacyjnej lub egzaminacyjnej wchodzi przedstawiciel wskazanego we wniosku związku zawodowego. Przedstawiciela związku zawodowego wskazuje właściwy organ statutowy związku.

W poniższej tabeli zestawiono wymagania niezbędne do uzyskania poszczególnych stopni awansu zawodowego:

WYMAGANIA NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA DANEGO STOPNIA AWANSU ZAWODOWEGO	1) znajomość organizacji, zadań i zasad funkcjonowania szkoły, w której nauczyciel odbywał staż, 2) umiejętność prowadzenia zajęć w sposób zapewniający właściwą realizację statutowych zadań szkoły, w której nauczyciel odbywał staż, 3) znajomość środowiska uczniów, ich problemów oraz umiejętność współpracy z tym środowiskiem, 4) umiejętność omawiania własnych lub obserwowanych zajęć.	1) umiejętność organizacji i doskonalenia warsztatu pracy, dokonywania ewaluacji własnych działań, a także oceniania ich skuteczności i dokonywania zmian w tych działaniach; 2) umiejętność uwzględniania w pracy potrzeb rozwojowych uczniów, problematyki środowiska lokalnego oraz współczesnych problemów społecznych i cywilizacyjnych, 3) umiejętność korzystania w pracy z technologii informacyjnej i komunikacyjnej, 4) umiejętność stosowania wiedzy z zakresu psychologii, pedagogiki, dydaktyki oraz ogólnych zagadnień z zakresu oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich w rozwiązywaniu problemów związanych z zakresem realizowanych przez nauczyciela zadań, 5) umiejętność posługiwania się przepisami dotyczącymi systemu oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich, w zakresie funkcjonowania szkoły, w której nauczyciel odbywał staż.	1) uzyskanie pozytywnych efektów w pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej na skutek wdrożenia działań mających na celu doskonalenie pracy własnej i podniesienie jakości pracy szkoły, 2) stosowanie w pracy technologii informacyjnej i komunikacyjnej, 3) umiejętność dzielenia się wiedzą i doświadczeniem z innymi nauczycielami, w tym przez prowadzenie zajęć otwartych, prowadzenie zajęć dla nauczycieli w ramach wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego lub innych zajęć; 4) realizację co najmniej trzech z następujących zadań: a) opracowanie i wdrożenie programu działań edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych lub innych, b) wykonywanie zadań doradcy metodycznego, egzaminatora, eksperta, rzeczoznawcy; c) poszerzenie zakresu działań szkoły, w szczególności dotyczących zadań edukacyjnych, wychowawczych, lub opiekuńczych; d) uzyskanie umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie zaawansowanym; e) wykonywanie innych zadań na rzecz oświaty, pomocy społecznej lub postępowania w sprawach nieletnich we współpracy z innymi osobami, instytucjami samorządowymi lub innymi podmiotami, f) uzyskanie znaczących osiągnięć w pracy zawodowej. 5) umiejętność rozpoznawania i rozwiązywania problemów edukacyjnych, wychowawczych lub innych.
---	--	---	--

Komisja kwalifikacyjna przeprowadza rozmowę kwalifikacyjną, podczas której nauczyciel stażysta ubiegający się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego:

- 1) przedstawia sprawozdanie z realizacji planu rozwoju zawodowego;
- 2) odpowiada na pytania członków komisji dotyczące wymagań określonych w § 6 ust. 2.

Komisja egzaminacyjna przeprowadza egzamin, w czasie którego nauczyciel kontraktowy ubiegający się o awans na stopień nauczyciela mianowanego:

- 1) dokonuje prezentacji dorobku zawodowego;
- 2) odpowiada na pytania członków komisji dotyczące wymagań określonych w § 7 ust. 2.

Komisja kwalifikacyjna analizuje dorobek zawodowy nauczyciela mianowanego ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego na podstawie przedłożonej przez nauczyciela dokumentacji oraz przeprowadzonej rozmowy, podczas której nauczyciel odpowiada na pytania członków komisji dotyczące wpływu działań i zadań zrealizowanych przez nauczyciela w okresie stażu na podniesienie jakości pracy szkoły, w której nauczyciel odbywał staż.

Komisja kwalifikacyjna i komisja egzaminacyjna podejmują rozstrzygnięcia w obecności co najmniej 2/3 składu swoich członków.

Każdy z członków komisji ocenia spełnianie przez nauczyciela wymagań niezbędnych do uzyskania stopnia awansu zawodowego, w punktach według skali od 0 do 10.

Na podstawie liczby punktów przyznanych przez poszczególnych członków komisji oblicza się średnią arytmetyczną punktów, z tym że jeżeli liczba członków komisji jest większa niż 3, odrzuca się jedną najwyższą i jedną najniższą ocenę punktową.

Nauczyciel uzyskał odpowiednio akceptację komisji kwalifikacyjnej lub zdał egzamin przed komisją egzaminacyjną, jeżeli obliczona średnia arytmetyczna punktów wynosi co najmniej 7.

Sprawozdanie

Sprawozdanie – ustne lub pisemne przedstawienie przebiegu jakiejś działalności, szczegółowe zdanie sprawy z czegoś, opis zdarzeń, relacja raport.

Tekst o charakterze informacyjnym, przedstawiający przebieg wydarzeń z perspektywy uczestnika. Powinno mieć charakter obiektywny, zawierać dane podlegające sprawdzeniu.

Struktura sprawozdania:

- wstęp,
- cele,
- metody,
- wyniki,

Opis i analiza

Opis – przedstawienie szczegółów względem kogoś lub czegoś, przebiegu jakiegoś wydarzenia, działania czegoś, charakterystykę czegoś.

Analiza to:

- wyodrębnienie elementów składowych,
- ustalenie relacji pomiędzy wyodrębnionymi elementami,
- określenie miejsca wyodrębnionego elementu całości,
- dokonanie scalenia wyodrębnionych elementów.

Przykładowa struktura opisu i analizy realizacji wymagań:

- przedstawienie działań (główny akcent położony jest na opis),
- informacje o istocie działań (główny akcent położony jest na analizę),
- ocena, wnioski, refleksje, stosunek autora do opisywanego i analizowanego działania ze wskazaniem wpływu podejmowanych działań na podniesienie jakości realizowanego w szkole procesu dydaktyczno-wychowawczego.

Studium przypadku (analiza przypadku) - struktura

1. Identyfikacja problemu – tytuł, podstawowe dane, główne objawy problemu, uzasadnienie wyboru problemu,
2. Geneza i dynamika zjawiska – opis historii powstania problemu, opis rozwoju zjawiska,
3. Znaczenie problemu,
4. Prognoza – pozytywna – negatywna
5. Możliwości rozwiązania – sformułowanie celów i zadań (jeśli analiza przypadku pełni rolę diagnostyczną to może się skończyć na tym etapie)
6. Wdrażanie działań,
7. Ocena efektów działań.

DOKUMENTACJA ZAŁĄCZONA DO WNIOSKU O PODJĘCIE POSTĘPOWANIA KWALIFIKACYJNEGO LUB EGZAMINACYJNEGO OBEJMUJE:

- 1) dokumenty potwierdzające posiadane kwalifikacje zawodowe, a w przypadku nauczyciela kontraktowego lub nauczyciela mianowanego - także akt nadania stopnia awansu zawodowego – poświadczane kopie;
- 2) zaświadczenie dyrektora szkoły zawierające informacje o:
 - a) wymiarze zatrudnienia nauczyciela oraz nauczaniem przez niego przedmiocie lub rodzaju prowadzonych zajęć, w dniu wydania zaświadczenia oraz w okresie odbywania stażu; w przypadku nauczyciela, który w okresie odbywania stażu zmienił miejsce zatrudnienia, oraz nauczyciela zatrudnionego w kilku szkołach, w każdej w wymiarze niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć, łącznie w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć, należy załączyć zaświadczenia ze wszystkich szkół, w których nauczyciel był zatrudniony w okresie stażu,

- b) dacie zatwierdzenia planu rozwoju zawodowego nauczyciela, dacie złożenia przez nauczyciela sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego ,
 - c) uzyskanej przez nauczyciela ocenie dorobku zawodowego za okres stażu oraz dacie jej dokonania, a w przypadku nauczyciela, który w okresie odbywania stażu zmienił miejsce zatrudnienia – także o ocenie za okres stażu odbytego w poprzednim miejscu zatrudnienia;
- 3) w przypadku nauczyciela mianowanego:
- a) opis i analizę realizacji wymagań określonych w § 8 ust. 2, w szczególności ze wskazaniem uzyskanych efektów,
 - b) dyplom lub świadectwo potwierdzające zaawansowaną znajomość języka obcego w rozumieniu przepisów w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudni nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu doskonalenia nauczycieli – jeżeli nauczyciel realizował zadanie, o którym mowa w §8 ust. 2 pkt 4 lit. d – poświadczoną kopię.

Źródło:

Rozporządzenie MEN z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. z dnia 15 marca 2013 poz. 354)

USTAWA z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jednolity)

opracowała: mgr Katarzyna Nowacka